

Nr 20

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändrade bestämmelser om ersättning av allmänna medel till vittnen, m. m.; given Stockholms slott den 30 december 1965.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 36 kap. 24 § rättegångsbalken,
- 2) lag om upphävande av lagen den 10 juli 1947 (nr 632) angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl.,
- 3) lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 19 juni 1919 (nr 367) om fri rättegång.

GUSTAF ADOLF

Herman Kling

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att bestämmelser om ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl., vilka bestämmelser f. n. är upptagna i lag, fr. o. m. den 1 juli 1966 skall meddelas av Kungl. Maj:t. Dessutom föreslås höjning av den traktamentsersättning som kan utgå av allmänna medel till part som åtnjuter fri rättegång.

1) Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 36 kap. 24 § rättegångsbalken

Härigenom förordnas, att 36 kap. 24 § rättegångsbalken skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

36 KAP.

24 §.

Vittne äge rätt till ersättning för nödiga kostnader till resa och uppehälle samt för tidsspillan efter vad rätten prövar skäligt.

Ersättning till — — — — — allmänna medel.

Om bestämmande av ersättning, som skall utgå av allmänna medel, gälla vad därom är stadgat.

Vittne äger rätt till ersättning enligt vad som sägs nedan.

Ersättning, som skall utgivas av part, skall innefatta gottgörelse för nödiga kostnader till resa och uppehälle samt för tidsspillan efter vad rätten prövar skäligt. Ersättning, som skall utgå av allmänna medel, fastställs av rätten enligt bestämmelser som Konungen meddelar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1966.

2) Förslag

till

Lag

**om upphävande av lagen den 10 juli 1947 (nr 632) angående ersättning
av allmänna medel till vittnen m. fl.**

Härigenom förordnas, att lagen den 10 juli 1947 angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl. skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1966.

3) Förslag

till

Lag

**angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 19 juni 1919 (nr 367)
om fri rättegång**

Härigenom förordnas, att 4 § lagen den 19 juni 1919 om fri rättegång¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

4 §.

Har part — — — — — meddelas honom.

Om synnerliga skäl föreligga, må utöver resekostnaden traktamente tillerkännas parten med högst *tjugo* kronor för varje dag, som erfordras för resan och vistelsen vid domstolen.

Om synnerliga skäl föreligga, må utöver resekostnaden traktamente tillerkännas parten med högst *tjugofem* kronor för varje dag, som erfordras för resan och vistelsen vid domstolen.

Vad i — — — — — ärftliga egenskaper.

Har part — — — — — för utgifterna.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1966.

¹ Senaste lydelse av 4 § se 1962:102.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärendena, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 10 december 1965.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, fråga angående *ändrade bestämmelser om ersättning av allmänna medel till vittnen, m. m.*, och anför.

Vittnen och vissa andra personer som hörs i rättegång är berättigade till ersättning för kostnader och tidspillan som föranleds av inställelsen. Ersättningen skall i vissa fall utgå av allmänna medel. Grunderna för bestämmandet av ersättningen i sådana fall regleras f. n. i lag. I en inom justitiedepartementet i september 1965 upprättad promemoria (Stencil Ju 1965: 10) har föreslagits att bestämmelserna i stället skall utfärdas av Kungl. Maj:t.

Efter remiss har yttranden över departementspromemorian avgetts av riksåklagaren, Göta hovrätt, hovrätten för Övre Norrland, rikspolisstyrelsen, domstolskommittén, Sveriges advokatsamfund, Föreningen Sveriges häradshövdingar, Föreningen Sveriges stadsdomare och Föreningen Sveriges statsåklagare.

Riksåklagaren har överlämnat yttranden av överåklagaren i Stockholms åklagardistrikt samt länsåklagarna i Uppsala län, i Blekinge och Kronobergs län samt i Västmanlands län.

Gällande bestämmelser

Enligt 36 kap. 24 § rättegångsbalken äger vittne rätt till ersättning för nödiga kostnader till resa och uppehälle samt för tidspillan efter vad rätten prövar skäligt. Ersättning till vittne, som har åberopats av enskild part, skall utges av parten. Har rätten självmant inkallat vittne och är saken sådan att förlikning är tillåten eller är det fråga om ansvar för brott som inte hör under allmänt åtal, skall ersättningen utges av parterna en för båda och båda för en. I annat fall utgår ersättningen av allmänna medel.

I anslutning till bestämmelserna i 36 kap. 24 § rättegångsbalken föreskrivs i 25 § att den som har kallats till vittne äger erhålla ersättning i förskott för kostnader till resa och uppehälle. Förskott skall erläggas av den som har att utge ersättning till vittnet enligt 24 §. Förskottets storlek bestämmer rätten. Närmare bestämmelser om förskott meddelas av Kungl. Maj:t.

Enligt 20 kap. 15 § rättegångsbalken äger målsägande, som hörs i brottmål i anledning av åklagarens talan, rätt till ersättning och förskott enligt vad som gäller vittne. I 40 kap. 19 § sägs att vad som är föreskrivet om vittne skall tillämpas i fråga om sakkunnig, som hörs muntligen på begäran av part, utan att vara förordnad av rätten.

Åtnjuter part fri rättegång, skall kostnad för bevisning — således bl. a. för vittne, målsägande eller sakkunnig — och förskott på sådan kostnad utgå av allmänna medel, om kostnaden eller förskottet enligt lag skall utges av parten eller av parterna en för båda och båda för en. Detta föreskrivs i 3 § lagen den 19 juni 1919 (nr 367) om fri rättegång.

Beslut om ersättning eller förskott av allmänna medel till vittne, målsägande eller sakkunnig skall genast gå i verkställighet. Detta framgår av 17 kap. 14 § och 30 kap. 12 § rättegångsbalken. Vid målets avgörande har rätten att, med tillämpning av föreskrifterna om rättegångskostnad i 18 eller 31 kap., bestämma om ersättningen skall stanna på statsverket eller återbetalas av part eller annan.

36 kap. 24 § rättegångsbalken innehåller vidare en hänvisning, som säger att om bestämmande av ersättning av allmänna medel till vittne gäller vad som är stadgat därom. De åsyftade bestämmelserna finns i lagen den 10 juli 1947 (nr 632) angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl. (här kallad vittnesersättningslagen). Enligt 1 § skall resekostnadsersättning till vittne bestämmas enligt lägsta reseklassen i allmänna resereglementet och med iakttagande i tillämpliga delar även i övrigt av föreskrifterna i detta reglemente. Ersättning för kostnad till uppehälle får utgå endast i den mån vittnet kan antas få vidkännas sådan kostnad. Ersättningen för varje dag beräknas till högst 20 kronor. Om utgift för nattlogi åsamkas vittnet eller domstolen eljest i särskilt fall prövar skäligen med hänsyn till omständigheterna, kan den dock bestämma ersättningen till högst 38 kronor. I ersättning för tidsspillan kan vittne tillerkännas högst 50 kronor om dagen. Sådan ersättning får emellertid inte utgå, om det inte förekommer anledning att vittnet går miste om inkomst eller eljest lider ekonomisk förlust.

Vad som sägs om vittne i vittnesersättningslagen gäller enligt 3 § även sakkunnig, som inte har förordnats av rätten, och målsägande som hörs i anledning av åklagarens talan.

Enligt 2 § kungörelsen den 10 juli 1947 (nr 642) med bestämmelser angående vissa kostnader vid domstol äger den som av rätten eller åklagare har kallats till vittne vid domstol erhålla ersättning i förskott för kostnaden

för resor från den plats där han vistas och tillbaka till denna. Förskottet skall beräknas enligt lägsta reseklassen i allmänna resereglementet. Kan det antas att den inkallade kommer att få vidkännas särskild kostnad för uppehälle, äger han även få förskott på ersättningen härför med högst 20 kronor om dagen. Reglerna om förskott gäller enligt 5 § kungörelsen även för sakkunnig, som inte har förordnats av rätten, och målsägande som hörs i anledning av åklagarens talan.

Reglerna om ersättning av allmänna medel har betydelse även i andra fall än då fråga är om rättegång inför allmän domstol. Ersättning för kostnad till uppehälle och för tidsspillan, som i vissa fall kan tillerkännas person som hörs under förundersökning i brottmål, får sålunda inte utgå med högre belopp än den hörde skulle ha ägt uppbära, om han hade hörts som vittne vid domstol och därvid hade varit berättigad till ersättning av allmänna medel för inställelsen, 1 § kungörelsen den 26 september 1947 (nr 788) om ersättning av allmänna medel till personer som höras under förundersökning i brottmål. Reglerna äger vidare tillämpning i ärenden angående sinnessjukvård, nykterhetsvård och barnavård, i taxeringsprocessen och i mål och ärenden som handläggs av försäkringsdomstolen och kammarrätten, se 40 § sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321), 30 § lagen den 27 juli 1954 (nr 579) om nykterhetsvård, 77 § barnavårdslagen den 29 april 1960 (nr 97), 84 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623), 10 § lagen den 26 maj 1961 (nr 262) om försäkringsdomstol samt 22 och 26 §§ stadgan den 1 december 1959 (nr 545) för kammarrätten, omtryckt 1963: 474.

Har part som åtnjuter fri rättegång förelagts att infinna sig personligen vid rätten, kan parten enligt 4 § lagen om fri rättegång på begäran tillerkännas gottgörelse av allmänna medel för resekostnad enligt lägsta reseklassen i allmänna resereglementet, om han finnes inte kunna svara för kostnaden själv. Föreligger synnerliga skäl, kan även traktamentsersättning beviljas med högst 20 kronor för varje dag som fordras för resan och vistelsen vid domstolen.

Förutvarande regler m. m.

Sedan gammalt har frågorna om ersättningens maximibelopp och den närmare grunden för beräkningen av ersättningen till vittne vid allmän domstol reglerats i lag, medan bestämmelser om förskott, sättet för betalningen m. m. har meddelats av Kungl. Maj:t. I 17 kap. 5 § äldre rättegångsbalken föreskrevs att den som hade påkallat ett vittne skulle betala vittnets resekostnad och taring efter dess värdighet. I fråga om grunderna för ersättning som skulle utgå av allmänna medel fanns särskilda bestämmelser senast i lagen den 4 juni 1886 (nr 44) angående ersättning av allmänna medel till vittnen i brottmål. Genom denna lag upphävdes en tidigare kungö-

relse i samma ämne. Förarbetena till 1886 års lag innehåller inte något uttalande om anledningen till att denna författningstekniska ändring gjordes. Någon diskussion i frågan om vilken ordning som bör väljas för regleringen synes — med ett undantag — inte heller ha förekommit senare. Problemet berörs helt kort i prop. 1947: 8 varigenom förslaget till den nuvarande vittnesersättningslagen förelades riksdagen. Inledningsvis framhålls i propositionen, att de spørsmål som tidigare behandlades i 1886 års lag i sina huvuddrag har reglerats omedelbart i nya rättegångsbalken. I propositionen anförs vidare.

Flertalet av de föreskrifter som därutöver erfordras torde lämpligen böra meddelas i administrativ ordning. Denna utväg har som nyss nämnts uttryckligen anvisats i fråga om rätten till förskott. Såvitt angår närmare grunder för vittnesersättnings beräkning synes emellertid regleringen böra ske i författning av lags natur.

Ersättningsreglerna har ändrats flera gånger under senare tid. Därvid har ersättningsbeloppen höjts eller möjligheterna till ersättning vidgats. Genom vittnesersättningslagen år 1947 höjdes de dittills gällande traktamentsbeloppen för vittne till 8 kronor eller, i särskilda fall, 15 kronor om dagen. Samtidigt infördes möjlighet till ersättning med högst 20 kronor om dagen för tidsspillan, dvs. mistad arbetsförtjänst eller annan ekonomisk förlust. År 1953 höjdes maximibeloppen för traktamentsersättning till 10 kronor resp. 18 kronor för dag. Ersättningen för tidsspillan fastställdes till högst 30 kronor om dagen.

Gällande ersättningsbestämmelser fastställdes år 1962 (prop. 1962: 36, L¹U 6, rskr 68). Till grund för 1962 års ändringar låg förslag som hade framlagts i en inom justitiedepartementet upprättad promemoria (sept. 1961, stencil). Bestämmelserna är utformade i överensstämmelse med dessa förslag.

Departementspromemorian

I promemorian anförs att fråga har uppkommit, om inte reglerna för bestämmandet av vittnesersättningen lämpligen bör ges annan författningmässig utformning. Systemet med bestämmelser i lag, som tid efter annan måste ändras, bör inte upprätthållas, om det inte är alldeles nödvändigt. Om reglerna meddelas av Kungl. Maj:t, torde en fortlöpande anpassning till kostnads- och inkomstutvecklingen kunna göras smidigare.

Det framhålls i promemorian att bestämmelserna i vittnesersättningslagen till väsentlig del är utformade som till domstolen riktade anvisningar, vilka domstolen har att följa vid tillämpning av den lagregel som tillförsäkrar den enskilde rätt till ersättning, dvs. regeln i 36 kap. 24 § första stycket rättegångsbalken. Anvisningar av detta slag synes inte nödvändigt behöva ges i lagens form. Den närmare innebörden av dem är nära förknippad med

frågan om hur stora belopp som statsmakterna anser sig kunna ställa till förfogande för kostnader för vittnesbevisningen vid domstolarna. Spörsmålet blir därför i sista hand en anslagsfråga.

Enligt promemorian torde det inte möta några avgörande principiella hinder att man prövar de grunder som skall gälla för bestämmandet av ersättningen i samband med och i samma ordning som gäller för anslagsfrågans behandling. Detta innebär bl. a. att Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen underställer riksdagen förslag om grunderna för bestämmandet av den ersättning som skall utgå av allmänna medel och om den medelsanvisning som krävs. Kungl. Maj:t utfärdar sedan bestämmelser i överensstämmelse med vad riksdagen har beslutat. Det framhålls att en sådan ordning följs i andra liknande sammanhang, t. ex. i fråga om bestämmandet av ersättning till nämndemän.

Promemorian utmynnar i förslag att vittnesersättningslagen upphävs och att föreskrifterna för bestämmandet av ersättning av allmänna medel införs i en av Kungl. Maj:t utfärdad kungörelse. Det föreslås vidare att 36 kap. 24 § sista stycket rättegångsbalken ändras så, att Kungl. Maj:ts rätt att utfärda sådana föreskrifter kommer till uttryck i lagrummet.

Remissyttrandena

Förslagen i departementspromemorian har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser.

Föreningen Sveriges statsåklagare uttalar, att den omständigheten, att grunderna för ersättningen har bestämts i lag, har verkat hindrande för erforderlig justering av ersättningarnas belopp. Förslaget synes ägnat att möjliggöra ett smidigare förfarings sätt i lägen, då justering av beloppen finns påkallad. Liknande synpunkter anförs i *rikspolisstyrelsens* och *länsåklagarnas* yttranden.

Hovrätten för Övre Norrland hyser vissa betänkligheter. Hovrätten anför att de gällande reglerna innebär att ersättning stundom inte utgår till fullo för tidspillan och kostnader. Med hänsyn till den begränsning som sålunda har föreskrivits i jämförelse med vad som gäller för vittnen, till vilka ersättning skall utges av enskild, kan det synas tveksamt om inte reglerna om ersättning av allmänna medel även i fortsättningen bör innehållas i författning av lags natur. Emellertid finns praktiska skäl som talar för den föreslagna ändringen. Dessutom har regler om ersättning på andra, likartade områden meddelats i administrativ ordning. Hovrätten anser sig därför kunna tillstyrka förslagen.

Departementschefen

Den grundläggande bestämmelsen om vittnes rätt till ersättning är föreskriften i 36 kap. 24 § första stycket rättegångsbalken, enligt vilken vittne äger rätt till ersättning för nödiga kostnader till resa och uppehälle samt

för tidsspillan efter vad rätten prövar skäligt. Ersättningen skall i vissa fall utgå av allmänna medel. Om bestämmande av ersättning i dessa fall innehåller 24 § sista stycket en hänvisning som avser lagen angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl. Denna lag anger närmare hur ersättningen skall beräknas. Bestämmandet av resekostnadsersättning har anknutits till reglerna i allmänna resereglementet. Ersättning för kostnad för uppehälle och för tidsspillan har maximerats till vissa belopp. F. n. gäller att kostnad för uppehälle ersätts med högst 20 kronor om dagen i normalfall och med högst 38 kronor om dagen i särskilda fall. Ersättning för tidsspillan får utgå med högst 50 kronor om dagen.

I fråga om ersättning till vissa andra personer som hörs i rättegång gäller samma huvudbestämmelser som för vittnen. Även grunderna för bestämmandet av ersättningen av allmänna medel är desamma. På grund av föreskrifter i andra författningar är bestämmelserna också tillämpliga utanför rättegångsbalkens område.

Medan ersättningens storlek och den närmare grunden för dess beräkning har reglerats i lag, har bestämmelser om förskott, sättet för betalningen m. m. meddelats av Kungl. Maj:t med stöd av bemyndigande i 36 kap. 25 § rättegångsbalken.

I departementspromemorian föreslås att vittnesersättningslagen upphävs och att motsvarande bestämmelser i stället införs i en kungörelse, som utfärdas av Kungl. Maj:t. Förslaget har vunnit allmän anslutning under remissbehandlingen.

I likhet med remissinstanserna anser jag att ändringar i fråga om ersättningsbeloppens storlek bör ske på ett enklare sätt än hittills. Detta bör genomföras genom att, som har föreslagits, 36 kap. 24 § sista stycket rättegångsbalken ändras så, att därav framgår att det ankommer på Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter om bestämmandet av den ersättning som skall utgå av allmänna medel. I anslutning härtil bör vittnesersättningslagen upphävas.

De ändrade bestämmelserna torde böra träda i kraft den 1 juli 1966.

Beträffande de föreskrifter, som utsträcker vittnesersättningslagens tillämpningsområde, torde någon ändring inte vara påkallad. Genom att dessa föreskrifter direkt eller indirekt hänvisar till rättegångsbalkens regler om vittnesersättning blir nämligen de nya bestämmelserna automatiskt tillämpliga.

I detta sammanhang aktualiseras även fråga om en höjning av maximibeloppet för den traktamentsersättning som kan utgå enligt 4 § lagen om fri rättegång. Nuvarande maximibelopp torde fr. o. m. den 1 juli 1966 böra höjas till 25 kronor per dag.

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 36 kap. 24 § rättegångsbalken,

2) *lag om upphävande av lagen den 10 juli 1947 (nr 632) angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl.,*

3) *lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 19 juni 1919 (nr 367) om fri rättegång.*

Förslagen torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som bilaga.¹

Föredraganden hemställer att lagrådets utlåtande över lagförslagen måtte för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Stig Granqvist

¹ Förslagen under 2) och 3), som överensstämmer med de vid propositionen fogade förslagen, har uteslutits här.

1) Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 36 kap. 24 § rättegångsbalken

Härigenom förordnas, att 36 kap. 24 § rättegångsbalken skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

36 KAP.

24 §.

Vittne äge — — — — — prövar skäligt.

Ersättning till — — — — — allmänna medel.

Om bestämmande av ersättning,
som skall utgå av allmänna medel,
gälla vad därom är stadgat.

Om bestämmande av ersättning,
som skall utgå av allmänna medel,
meddelar Konungen föreskrifter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1966.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Utdrag av protokoll, hållet i lagrådet den 30 december 1965.

N ä r v a r a n d e:

justitierådet EDLING,
regeringsrådet HEGRELIUS,
justitierådet PETRÉN,
justitierådet JOACHIMSSON.

Enligt lagrådet den 30 december 1965 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 10 december 1965, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till 1) *lag om ändrad lydelse av 36 kap. 24 § rättegångsbalken*, 2) *lag om upphävande av lagen den 10 juli 1947 (nr 632) angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl. samt 3) lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 19 juni 1919 (nr 367) om fri rättegång.*

Förslagen, som finnes bilagda detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsassessorn Stig Ramkull.

Förslagen föranledde följande yttrande av *lagrådet*:

Lagen angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl., vilken omfattas av hänvisningen i 36 kap. 24 § tredje stycket rättegångsbalken, innebär en viss modifikation av ersättningsregeln i nämnda paragrafs första stycke. Modifikationen kan antingen förstås som en jämkning av ersättningsregelns materiella innehåll i fall, när ersättningen skall utgå av allmänna medel, eller anses ha den innebörden att frågan om ersättningens storlek i dessa fall helt undantages från stadgandet i första stycket för fristående behandling i den särskilda lagen. Oavsett huru härmed må förhålla sig — ett spørsmål som saknar betydelse när de särskilda reglerna om ersättning av allmänna medel ges i form av lag — torde det remitterade förslaget få antagas avse att från regleringen i rättegångsbalken helt undantaga frågan om ersättningens storlek för att låta den uttömmande regleras i administrativ ordning; att stadga rätt för Kungl. Maj:t att ensam ge en i lag upptagen bestämmelse dess närmare innehåll torde nämligen icke kunna antagas vara meningen.

Då skyldigheten att vittna ålagts genom lag, finns i och för sig goda skäl för att också de regler som bestämmer vittnes rätt till ersättning meddelas

i form av lag. Det måste emellertid antagas att, även om bestämmelser om storleken av ersättning utgående av allmänna medel ej upptages i lag, sådana regler meddelas, att nöjaktig ersättning blir säkerställd utan att dock den slutligen återbetalningsskyldige oskäligt betungas. Med hänsyn till vad som anförts kan det ej anses föreligga hinder mot att, för fall varom nu är fråga, överflytta reglerna om ersättningens storlek från lag till administrativ författning.

Det remitterade förslagets antagna innebörd torde komma till tydligare uttryck, därest 36 kap. 24 § rättegångsbalken så ändras, att dels i ett första stycke anges att vittne äge rätt till ersättning enligt vad nedan i paragrafen stadgas, dels att andra stycket upptages oförändrat dels ock att i tredje stycket stadgas att ersättning, som skall utgivas av part, skall innefatta gottgörelse för nödiga kostnader till resa och uppehälle samt för tidsspillan efter vad rätten prövar skäligt samt att ersättning, som skall utgå av allmänna medel, fastställas av rätten enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t.

I övrigt föranleder de remitterade förslagen ej erinran.

Ur protokollet:

Thomas Krook

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 30 december 1965.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, lagrådets den 30 december 1965 avgivna utlåtande över de till lagrådet den 10 december 1965 remitterade förslagen till

- 1) lag om ändrad lydelse av 36 kap. 24 § rättegångsbalken,
- 2) lag om upphävande av lagen den 10 juli 1947 (nr 632) angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl.,
- 3) lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 19 juni 1919 (nr 367) om fri rättegång.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför.

De nuvarande bestämmelserna i 36 kap. 24 § rättegångsbalken synes mig höra uppfattas så, att föreskriften i paragrafens första stycke om skälighetsprövning gäller även när ersättning skall utgå till vittne av allmänna medel. Hänvisningen i tredje stycket torde avse att prövningen i sådant fall skall ske inom ramen för de föreskrifter om maximibelopp och närmare grunder i övrigt som meddelas i särskild författning. Avsikten med det remitterade förslaget var inte att rubba innebörden av paragrafens bestämmelser utan endast att få fastslaget att de föreskrifter som hänvisningen avser får meddelas av Kungl. Maj:t.

Lagrådet har dock anfört vägande skäl för att dessa bestämmelser bör förtydligas. Jag förordar därför att första och tredje styckena i paragrafen avfattas så att de i sak överensstämmer med vad lagrådet har föreslagit. Grundsatsen att en skälighetsprövning skall ske även när vittnesersättning skall utgå av allmänna medel bör komma till uttryck i de föreskrifter som avses skola meddelas av Kungl. Maj:t.

Föredraganden hemställer att Kungl. Maj:t måtte jämlikt 87 § regeringsformen föreslå 1966 års riksdag att antaga lagförslagen med den ändring som sålunda har angetts.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Per Bylén